

Ключевые слова: маркетинг, маркетинговая деятельность, маркетолог, потребитель, мотив, мотивация, потребности потребителей, мотивация потребителей, потребительские мотивы, сознание.

SUMMARY

PSYCHOLOGICAL PECULIARITIES OF CONSUMERS' MOTIVATIVE PROCESS IN MARKETING

The article highlights the results of study consideration of consumer motivation from the standpoint of native and foreign psychological science. The problem of psychological influences in marketing activity as a branch of scientific knowledge is extremely relevant in our time. Using the methods of theoretical analysis, comparison, generalization, the concept of influence on consumer motivation has been considered. It is noted that important consumer motives are laid down in the subconscious and that the buyer may not always justify one or another choice. It is highlighted that consumer habits are based on numerous factors: social, cultural, and climatic. The description of the motives used in advertising messages has been presented. The basic motives of purchase of goods by the buyers have been analyzed as well as the fact that an important part of the process of studying the behavior of consumers is the identification and evaluation of the appropriate force of motives influencing the purchase of specific goods. It is noted that the behavior of consumers can be influenced simultaneously by several factors, and the structure of motivation may change.

Presented description of consumer behavior motivation theories has been based on the analysis of factors that influence the behavior of consumers, describes the structure of needs and their content. In these theories, an attempt is being made to answer the question of what inwardly induces him into activity, since the main task of marketing is to gain consumer confidence. The behaviour of all consumer market has been analysed. It has been noted that the success of the firm operating on the consumer market depends on how successful and reliable it will find its range of buyers, its market segment, will take into account the psychological characteristics of the process of motivation. It has been found out that the habit, skills, representation, tastes of consumers play an important role in the process of motivation. They arise on the basis of satisfying a specific need, provided that multiple passage through the stage of motivation. It has been considered that marketing activity using the influence of advertising aimed at a person; it has been noted that the importance of this activity is to take into account the psychological characteristics of individuals.

Key words: marketing, marketing activity, marketer, consumer, motive, motivation, consumer needs, consumer motivation, consumer motives, consciousness.

УДК 378:373.3.091.12.011.3–051]:004(410) (043.5)

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕРМІНІВ У ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРУ ДЖ.К.РОЛІНГ)

ГАРАПКО В.І., ЦУБЕРА Н.П.
Мукачівський державний університет

Науково-технічний термін як елемент спеціальної лексики відзначається однозначністю в межах визначеного термінологічного поля, відсутністю синонімії та антонімії, емоційної маркованості, але, будучи одночасно й одиницею динамічного словника мови в цілому, часто може втрачати ознаки своєї «ідеальності»: виходити за межі фахової мови та вступати у різноманітні відношення з іншими лексемами.

Метою статті є проаналізувати особливості творення та функціонування термінів у художньому творі ДЖ.К.Ролінг «Гаррі Поттер та смертельні реліквії».

Виявлено, що за кількістю компонентів у досліджуваному творі можна виділити дво-, три-, чотири-, та багаточленні терміни-словосполучення. Зокрема, двочленні терміни-словосполучення за значенням компонентів диференціюються на дві групи: 1) складені терміни, обидва компоненти яких мають термінологічний характер; 2) складені терміни, компонентами яких виступають загальноовживані слова, що перейшли до розряду термінів.

У художньому стилі терміни використовуються в прямому та в переносному значенні. Термінологізація в художньому тексті проявляється за умови модифікації семантичних компонентів загальноовживаної лексики у комунікації за допомогою метафори. При проникненні в художнє мовлення термін зберігає зв'язок своєї семантики з притаманним йому в професійній підсистемі поняттям. Повна детермінологізація характеризується модифікацією семантичних компонентів термінів у художньому тексті.

Використання науково-технічних термінів у художній літературі зумовлене тим завданням, яке ставить той чи інший автор, його естетичним смаком і майстерністю. У тексті твору терміни виконують певні стилістичні функції: вони служать для яскравої передачі думки, для створення оригінального художнього образу.

В останні десятиліття у лінгвістів різко зріс інтерес до проблеми функціонування термінологічної лексики у мові художнього твору, що пояснюється зростаючим потоком наукової й технічної інформації у літературних творах.

Отже, у художньому творі використовуються терміни, що дають загальне уявлення про факти громадської, виробничої, наукової та іншої діяльності, яка описується митцем. Ці терміни не є результатом логічних доказів, що слідують один за одним. Вони виступають лише в якості характеристики явища і служать одним із засобів створення необхідного колориту.

Ключові слова: термін, структурні типи термінів, термінологізація, функціонування термінів.

У лінгвістиці проблемі стилістичного функціонування термінології у художній літературі присвячено багато досліджень загальнотеоретичного і більш детального характеру, у яких представлені різні аспекти проблеми.

Серед публікацій загальнотеоретичного характеру, присвячених даній проблемі, треба назвати роботи І. К. Білодіда, В.Л.Карпової, М. М. Кожиної, М. М. Пилинського та ін. Деякі інші аспекти досліджуваної проблеми висвітлені в роботах С. Я. Єрмоленко, Л. Є. Пустовіт, Р.М. Русанівського та ін.

Об'єкти та методи дослідження. Художній стиль мови відрізняється образністю та виразністю, поетичністю, естетикою мовлення й завдяки своїм особливим експресивно-естетичним якостям помітно виділяється серед інших стилів літературної мови. За складом мовних засобів художній стиль поєднує в собі риси всіх інших стилів мови та мовлення. Художній текст насичений не лише емоційно-експресивною лексикою та образними елементами, а й містить слова вузького стилістичного призначення, що використовуються зі стилістичною метою: історизми, архаїзми, діалектизми, просторічні елементи, серед яких особливе місце посідають терміни[1;3].

У художніх текстах термін, що характеризується стислістю, однозначністю та емоційною нейтральністю, втрачає свої специфічні ознаки, набуваючи додаткових, а то й зовсім інших, смислових значень - він виступає елементом образної системи мови. У новому стильовому контексті неемоційний термін може розвивати емоційно-експресивні відтінки та конотації.

У мові фантастики вживання термінів є досить розповсюдженим явищем[2].

Сьогодні дедалі частіше навіть і в дитячих творах можна побачити вживання термінів.

Яскравим прикладом є твір Дж. Роулінг «Гаррі Поттер та смертельні реліквії» (англ. «*Harry Potter and the Deathly Hallows*»), що був опублікований 21 липня 2007 року видавництвом «Блумсбері Паблішинг» у Лондоні.

Постановка завдання. Метою статті є проаналізувати особливості творення та функціонування термінів у художньому творі Дж.К.Ролінг «Гаррі Поттер та смертельні реліквії».

Результати та їх обговорення. Усі терміни у цьому творі можна поділити на такі категорії:

- терміни, що поозначають людей у світі магії;
- терміни, які значають назви магічних істот;
- спортивні терміни;
- терміни, які позначають магічні предмети.

Структурно терміни у романі Дж.К.Ролінг «Гаррі Поттер та смертельні реліквії» поділяються на дво-, три- та чотири компонентні. У таблиці 1 нами зроблено структурний аналіз деяких часто вживаних термінів з роману Дж.К.Ролінг.

Таблиця 1.

Структурний поділ термінів за кількістю компонентів (на матеріалі роману Дж.К.Ролінг «Гаррі Поттер та смертельні реліквії»)

Дво-компонентні високопродуктивні конструкції у досліджуваній термінології.	Три-компонентні. Термінологічність словосполук досягається шляхом уточнення чи конкретизації значення, вираженого стрижневим іменником.	Чотири-компонентні. Термінологічність словосполук досягається шляхом уточнення чи конкретизації значення, вираженого стрижневим іменником.
Іменник+прислівник: Transfiguration Today, Muggle-maiming,	іменник Н.(в.) + прикметник + іменник (Р.в.) Albus Dambledore's will, a Muggle-born wizard or witch, potion-making kit, Blast-Ended Skrewt,	іменник (Н.в.)+ іменник + прикметник + іменник (Р.в.) Practical Defensive Magic and Its Use Against the Dark Arts
Прикметник+іменник: half-blood, Dark artifacts, Muggle clothing, Invisibility Cloak, the Daily Prophet, The Practical Potioneer, Egyptian alchemists, merpeople rights	іменник (Н.в.) + прийменник + іменник: The dwindling of the purebloods, Challenges in Charming	Займенник + модальне дієслово+ частка+ інфінітив: He-Who-Must-Not-Be-Named.
Іменник+іменник: Mudblood, the Auror Office, Potter Apparates, the Floo Network, the Death Eaters, the Marauder's Map, anti-Muggle tendency, a Muggle-hater, a dragon pox, Lake windermere, hippogriff	іменник + іменник + іменник: half-moon spectacles	Дієслово + прикметник + іменник + прийменник: to take the then traditional tour of the world, to keep hushed up.
Фразове дієслово+ іменник: to move in the open, worn-out Sneakoscope		

Детальний аналіз термінологічних одиниць твору показує, що Дж. К. Ролінг вживає також і юридичну термінологічну лексику. Наприклад, термін «заповіт» англ. «will» означає юридичний документ, що містить інструкції щодо того, що повинно бути зроблено з грошима і майном після смерті людини - *legal document containing instructions as to what should be done with one's money and property after one's death*. Цей термін зустрічається у назві сьомого розділу «Заповіт Альбуса Дамблдора», англ. «The Will of Albus Dambledore» [7, с.99], а також в уривку, коли Руфус Скімджермен повідомляє про мету свого приїзду: «Я тут, як ви, я впевнений, знаєте, приводу заповіту Альбуса Дамблдора», англ. «I am here, as I'm sure you know, because of Albus Dumbeldore's will». [7, с.108].

До категорії термінів, що означають людей у світі магії, відносять такі терміни як: *магл, бруднокровці, напівкровк, чистокровний чарівник, скиб, анімаг*.

Розглянемо детальніше один з найцікавіших авторських термінів - термін «магл». У 2003 році у словник Oxford English Dictionary було додане слово «магл», англ. «a muggle», яке означало «невміла людина, якій не вистачає майстерності» (*a person who is not conversant with a particular activity or skill*) [8, с.94].

Дж. К. Роулінг стверджувала, що придумала слово «магл» на основі англійського слова «*tug*» (*mag*), яке означало «людина, яку можна легко обдурити» (*man, who are easily deceived by other people*). Вона додала до цього слова -*гл* (*gle*) для того, щоб зробити його менш образливим [6].

Термін «магл», позначає людину, яка не володіє магічними здібностями, причому він також означає, що і батьки не володіють ними. Офіційна назва всіх маглів — немагічне населення. Маглами є більшість людей, близько 90%, і більшість із них не підозрюють про існування чарівників і чарівного світу[4, с.5].

У тексті термін зустрічається неодноразово, наприклад «Викладачка Бербидж розповідала дітям чаклунів і відьом про маглів... про те, що вони не дуже й відрізняються від нас...»[4, с.19], англ. «Professor Burbage taught the children of witches and wizards all about muggles... how they are not so different from us...»[7, с.15].

Серед термінів, які авторка уживає в романі, трапляються загальнонавчальні слова, що, крім своїх основних значень, набувають специфічних значень для певної галузі науки та магії (*response* - реакція, *composition* - конструкція); загальнотехнічні терміни, які використовуються в різних галузях науки й техніки, при цьому втручаючись у магічний світ Гаррі Поттера (*radio controls* - радіоуправління, *energy converter* - перетворювач енергії) та спеціальні терміни, які вживаються лише в певній галузі науки чи магічних знань (*wand* – чарівна паличка, *Polyjuice Potion* – багатопільна настойка).

У художніх текстах з ними часто відбувається процес детермінологізації, тобто терміни втрачають своє термінологічне значення, переходячи до розряду загальнонавчальної лексики, наприклад: *absorbed* - зачарована, *drill into* - переконатися. Найчастіше процес детермінологізації відбувається під час контекстуальної заміни, що зумовлено стилістичними особливостями художніх текстів.

Висновки. Отже, за кількістю компонентів у досліджуваній термінології можна виділити дво-, три-, чотири-, та багаточленні терміни-словосполучення. Двочленні терміни-словосполучення за значенням компонентів диференціюються на дві групи: 1) складені терміни, обидва компоненти яких мають термінологічний характер; 2) складені терміни, компонентами яких виступають загальнонавчальні слова, що перейшли до розряду термінів. Вживання терміну в художньому тексті свідчить про його функціональну рівність по відношенню до інших слів загальної мови, а також про те, що він у загальномовному вживанні поступово стає звичним засобом образного мислення, що лежить в основі художнього стилю. Термінологічна лексика, яка є ознакою переважно наукового стилю, проникає також і в художній, утрачаючи свої специфічні ознаки та набуваючи додаткових. У новому стильовому контексті неемоційний термін може розвивати емоційно-експресивні відтінки й конотації. Термінологічні слова використовують для яскравої передачі думки, для створення оригінального художнього образу. Результатом вживання термінологічних одиниць у деяких випадках може стати детермінологізація значення слова.

ЛІТЕРАТУРА

1. Д'яков А. С. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти. / А. С. Д'яков, Т. Р. Кияк, З. Д. Куделько. – Київ: КМ Academia, 2000. – 217 с.
2. Катиш Т.В. Терміни в мові сучасної англійської фантастики [Електронний ресурс] / Т.В. Катиш – Режим доступу до ресурсу: <http://web.znu.edu.ua/herald/issues/archive/articles/756.pdf>.
3. Кияк Т.Р. Фахові мови та проблеми термінознавства / Нова філологія. Збірник наукових праць. - Запоріжжя: ЗНУ, 2007. - С. 203-208
4. Морозов В. Гаррі Поттер та смертельні реліквії / В. Морозов. – К.: А-ба-ба-га-ла-ма-га, 2014 – 320с.
5. Britt R. Genre in the Mainstream: The Literary Merits of Potter [Електронний ресурс] / Britt // Tor.com. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.tor.com/2011/06/21/genre-in-the-mainstream-the-literary-merits-of-potter/>.
6. Wyatt A. Harry Potter and the Childish Adult [Електронний ресурс] / A. Wyatt // The New York Times. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: http://digitalcommons.wku.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1491&context=stu_hon_theses.
7. Rowling J. K. Harry Potter and the Deathly Hallows. Bloomsbury Publishing, 2007 – 638.

8. Sherrill B. The Wizarding Words of J. K. Rowling: Literary Merit in the Harry Potter Series [Електронний ресурс] / Sherrill // Western Kentucky University. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://digitalcommons.wku.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1491&context=stu_hon_theses.

АННОТАЦИЯ

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧЕСКОЕ ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ ТЕРМИНОВ В ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЕ (НА МАТЕРИАЛЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ ДЖ.К.РОЛИНГ)

Научно-технический термин как элемент специальной лексики отмечается однозначностью в пределах определенного терминологического поля, отсутствием синонимии и антонимии, эмоциональной маркированности, но, будучи одновременно и единицей динамического словаря языка в целом, часто может терять признаки своей «идеальности»: выходить за пределы профессионального языка и вступать в различные отношения с другими лексемами.

Целью статьи является проанализировать особенности создания и функционирования терминов в художественном произведении Дж.К.Роллинг «Гарри Поттер и дары смерти».

Выявлено, что по количеству компонентов в исследуемом произведении можно выделить двух-, трех-, четырех-, и многочленные термины-словосочетания. В частности, двучленные термины-словосочетания по значению компонентов дифференцируются на две группы: 1) составлены сроки, оба компонента которых имеют терминологический характер, 2) составлены сроки, компонентами которых выступают общеупотребительные слова, перешедшие в разряд терминов.

В художественном стиле термины используются в прямом и в переносном смысле. Терминологизация в художественном тексте проявляется при модификации семантических компонентов общеупотребительной лексики в коммуникации с помощью метафоры. При проникновении в художественное вещание термин сохраняет связь своей семантики с присущим ему в профессиональной подсистеме понятием. Полная детерминологизация характеризуется модификацией семантических компонентов терминов в художественном тексте.

Использование научно-технических терминов в художественной литературе обусловлено теми задачами, которые ставит тот или иной автор, его эстетическим вкусом и мастерством. В тексте произведения термины выполняют определенные стилистические функции: они служат для яркой передачи мысли, для создания оригинального художественного образа.

В последние десятилетия у лингвистов резко возрос интерес к проблеме функционирования терминологической лексики в языке художественного произведения, что объясняется растущим потоком научной и технической информации в литературных произведениях.

Итак, в художественном произведении используются термины, которые дают общее представление о фактах общественной, производственной, научной и другой деятельности, описанной художником. Эти термины не являются результатом логических доказательств, следующих друг за другом. Они выступают лишь в качестве характеристики явления и служат одним из средств создания необходимого колорита.

Ключевые слова: *термин, структурные типы терминов, терминологизация, функционирование терминов.*

SUMMARY

THE CONSTRUCTIVE AND SEMANTIC FUNCTIONING OF TERMS IN FICTION (BASED ON THE WORK OF J.K. ROLING)

The scientific and technical term as an element of a special vocabulary is marked by uniqueness within a certain terminological field, the absence of synonymy and antonymy, emotional marking, but being simultaneously a unit of the dynamic vocabulary of the language as a whole can often lose the signs of its "ideality": to go beyond the limits of the professional language and engage in various relationships with other tokens.

The purpose of the article is to analyze the peculiarities of the creation and functioning of terms in the work of J.K. Rowling "Harry Potter and the Gifts of Death".

It is revealed that by the number of components in the product under investigation two-, three-, four-, and polynomial terms-phrases can be identified. In particular, the two-word terms-phrases on the value of the components are differentiated into two groups: 1) the terms are drawn up, both components of which have a terminological character; 2) the terms are compiled, the components of which are commonly used words that have become a category of terms.

In the artistic style, the terms are used in a straightforward and figurative sense. Terminologization in the artistic text is manifested in the modification of the semantic components of the common vocabulary in communication by means of a metaphor. In the period of penetration into the artistic broadcast, it maintains the connection of its

semantics with the notion inherent in it in the professional subsystem. Complete determinism is characterized by modification of the semantic components of the terms in the artistic text.

The use of scientific and technical terms in fiction is due to the tasks posed by one or another author, his aesthetic taste and skill. In the text of the work the dates are certain stylistic functions: they serve for the bright transfer of thought, to create the original artistic image.

In recent decades, interest in the problem of the functioning of the terminological vocabulary in the language of the work of art has sharply increased in linguists, which is attributable to the growing flow of scientific and technical information in literary works.

So, in the work of art, the terms are used, they give a general idea of the facts of social, industrial, scientific and other activities, which is described by the artist. These terms are not the result of logical evidence that follows one another. They act only as a characteristic of the phenomenon and serve as one of the means of creating the necessary color.

Key words: *term, structural types of terms, terminology, operation of terms.*

УДК 811.111:81'373.7

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

ГАРАПКО В.І., ЗУБРИЦЬКА О.І
Мукачівський державний університет

Англійська мова має тисячорічну історію. За цей час в ній накопичилась велика кількість висловів, які люди вважають вдалим та влучним. Так і виникла фразеологія – сукупність стійких висловів, які мають самостійне значення.

Фразеологія була та завжди залишається об'єктом дослідження лінгвістики, оскільки ця галузь є джерелом вивчення не тільки мови народу, але й культури. Не дивлячись на значну кількість робіт з фразеологією, ця тема залишається актуальною і на сьогодні. Кожна мова має фрази та вирази, які не мають точного перекладу, навіть якщо всі слова відомі і граматично зрозумілі. Що стосується перекладу фразеологізмів, то їм приділено чимало уваги в теоретичних роботах. Пов'язані з цим проблеми розглядаються по-різному, рекомендуються різні методи перекладу, зустрічаються неспіввідношеність думки. Бувають моменти, коли за наявності рівноцінної фразеологічної відповідності доводиться шукати інші шляхи перекладу, так як цей еквівалент не підходить для даного контексту. Перекладаючи слово в слово фразеологізм може призвести до неочікуваної реакції. Важкість перекладу англійських фразеологізмів не є рідкістю. Беручи до уваги всі особливості цієї чи іншої мови, виникають складності у перекладі, які стосуються культури мов. Ідіоми або фразеологізми – це саме ті конструкції, які доповнюють та прикрашають будь-яку мову, роблять її яскравою і неповторною, а головне – незрозумілою для іноземців, які намагаються її вивчити. Ідіоми – головний біль перекладачів, які не упускають можливості повеселити носіїв мови дослівним перекладом кожного слова.

Таким чином, вибір того чи іншого виду перекладу залежить від особливостей фразеологічних одиниць, які перекладач повинен розпізнати і зуміти передати їх значення, яскравість і виразність. Так як фразеологічні одиниці широко використовуються в літературі всіх стилів, грамотний перекладач не повинен допускати неточностей у перекладі того чи іншого фразеологізму. Без знання фразеології неможливо оцінити яскравість і виразність мови, зрозуміти жарт, гру слів, а іноді просто і сенс всього висловлювання.

Ключові слова: *фразеологізм, ідіоми, фразеологічні еквіваленти, порівняння, калькування.*

Вивчення англійської мови широко розповсюджено в нашій країні. Добре володіння мовою, в тому числі англійською, неможливе без знання її фразеології. Знання фразеології надзвичайно полегшує читання як публіцистичної, так і художньої літератури. Розумне використання фразеологізмів робить мову більш багатого і яскравою.

Завдяки працям А.Д. Швейцера, Л.С. Бархударова і В.Н.Комісарова теорія перекладу отримала інтенсивний розвиток. Що стосується перекладу фразеологізмів, то їм приділено чимало уваги в теоретичних роботах. Пов'язані з цим проблеми розглядаються по-різному, рекомендуються різні методи перекладу, виявляється неспіввідношеність думки. Бувають моменти, коли за наявності рівноцінної фразеологічної відповідності доводиться шукати інші шляхи перекладу, так як цей еквівалент не підходить для даного контексту.